Maria Àngels Anglada: l'amor per les paraules

A punt de posar un cinc final al dos mil, quan tothom sap que l'educació d'aquest país està a l'UCI sobretot en l'apartat de comprensió lectora, hi ha veus que reclamen el retorn a la lectura dels clàssics

Cinc anys sense Maria Àngels Anglada. O cinc dies, si he de fer cas de la conversió d'anys en dies que l'escriptora aplica a la mesura del temps en un poema d'amor. A punt de posar un cinc final al dos mil, quan tothom sap que l'educació d'aquest país està a l'UCI després que l'informe Pisa hagi destapat la capsa dels trons puntuant amb una nota baixa l'ensenyament, sobretot en l'apartat de comprensió lectora, hi ha veus que reclamen el retorn a la lectura dels clàssics, com qui busca illes segures davant del naufragi. Mentrestant l'Any Dalí expira davant l'esgotament general. Biografies, epistolaris, diaris personals i exposicions acaben exhaurint la capacitat de sorpresa de qualsevol admirador. És fàcil entendre per què: Dalí era un mestre de l'escàndol, tal com recordava fa poc Amanda Lear, la musa pansida que va animar els anys més díscols del pintor.

I és que l'escàndol, sobretot si se serveix embolcallat d'una aureòla de transgressió, dóna rèdits importants i té claca assegurada entre els mitjans de comunicació. No vull comparar persones ni obres. Simplement constato l'evidència. Cinc anys després de la mort de Maria Àngels Anglada la Universitat de Girona ha oficialitzat el reconeixement de l'obra i de la personalitat de l'autora amb la creació d'una càtedra dedicada a la literatura que porta el seu nom. Amb el deute pendent de l'edició del segon volum de l'obra completa, aquest homenatge just treu a la llum la qualitat humana i literària de l'escriptora osonenca que va viure a Figueres. Resulta inevitable parlar dels estudis clàssics quan es parla d'ella. Com és inevitable parlar d'ella quan es parla de l'Empordà, en la mateixa proporció amb què s'hi relacionen Rosa Leveroni, Carles Fages de Climent o poetesses properes a ell com Montserrat Vayreda o la malaguanyada Carme Guasch.

A Maria Àngels Anglada, l'avalen el coneixement del món clàssic i una obra sòlida i equilibrada. Jo la vaig descobrir a l'adolescència a través de la lectura d'una obra premiada, emergint entre paisatges coneguts de tamarius i closes inundades, en l'univers local de Vilasirvent i de la família Moragues. Gairebé al mateix temps vaig llegir-la com a traductora de *Les germanes de Safo*, una antologia de poetes hel·lenístiques. Després me'n vaig oblidar una mica, fins que *Sandàlies d'escuma* em va retornar una narradora impecable. Uns anys més tard vaig tenir la sort de conèixer-la personalment, de sentir-la parlar sobre les obres de Teofrast, Dioscòrides i Aristòtil i alguns textos grecs relatius a les plantes, a propòsit d'una novel·la que aleshores jo acabava d'enllestir. Però si la recordo especialment és per la solidesa de caràcter que li feia dir «no» o «sí» amb totes les conseqüències.

En aquest sentit, la mesura, el compromís i la fidelitat a la paraula donada la feien entranyable. El pas del temps em va demostrar la seva vàlua personal. Era una d'aquestes excepcions que molt de tant en tant sorgeixen en món de les lletres i que exerceixen mestratge sense proposar-s'ho. No puc ser objectiva ni cal, perquè l'obra de Maria Àngels Anglada parla per si sola. Ella estava seduïda per interessos prou elevats com la passió per la terra i el país, pel món grec, la Mediterrània i la música. Però no són els interessos ni els temes els que donen valor a la seva obra sinó la capacitat de relatar-los, de mostrar el drama rere un paisatge tranquil, de recórrer a l'art per humanitzar la tragèdia, com fa a *El violí d'Aushwich*, l'obra més coneguda. Ella se sabia capbussar en la història i anar pel paisatge d'espais paral·lels, de la plana de Vic i l'Empordà a Grècia i Itàlia; sabia impregnar de lirisme el relat historiogràfic i servir amb tot luxe de detalls els mons que recreava.

En això em recorda Marguerite Yourcenar (em ve ara a la memòria la cosmopolita Alexandria, tan ben descrita a *Sandàlies d'escuma*). Ella no s'estava de relatar la realitat més crua sense renunciar a la bellesa, feia literatura partint dels ideals de l'humanisme i un desig de coneixement: no oblidar les lliçons de la història. Llegint les seves obres és fàcil trobar una manera de dir ben travada i equilibrada que alguns comparen amb la d'Italo Calvino. I és que Maria Àngels Anglada vola amb sandàlies ben fetes, unes sandàlies d'escuma amb les quals solca les aigües de les paraules.